

Håkan Skogsjö

Vilka var de – männen på Götheborgs sista resa?

[om ostindiefararen Götheborg 1743–45]

Särtryck ur

Släkthistoriskt forum 3/1989

[ISSN 0280-3984]

utgiven av föreningen Genealogisk Ungdom i Göteborg

Distribuerad som pdf-fil 2025

Copyright © Håkan Skogsjö (CC BY-SA 4.0)

Vilka var de – männen på Götheborgs sista resa?

Av HÅKAN SKOGSJÖ

Skeppet Götheborgs öden och äventyr och då särskilt den sista resan 1743-1745 håller alltså på att kartläggas av historiker, marin-arkeologer och andra intresserade. Och då bör väl också vi släktforskare dra vårt strå till stacken.

Tack var den nyfunna dagboken som skeppsprästen Petter Holmertz förde vet vi namnen på de flesta som var ombord på den sista resan. Men tyvärr vet vi inte mycket mer än namnen.

Vilka var de? Matrosema, superkargarna, timmermännen, kockarna, midskeppsmännen och alla andra – totalt 159 personer – som var med. Här kan vi släktforskare göra en insats.

– Vi vill veta allt om de här människorna och deras släkter, säger Anders Wästfelt i Stiftelsen Ostindiefararen Götheborg. Varifrån kom de, socialt och geografiskt? Vad hände med dem senare i livet? Har de några ättlingar i dag?

– Vi skulle kunna ordna en jättelik fest för alla ättlingarna ute på Nya Älvsborgs fästning, alldeles i närheten av den plats där deras förfäder var med om den snöpliga förlistningen 1745! säger Anders Wästfelt entusiastiskt.

Här nedan följer en förteckning på besättningen. Uppgifterna grundar sig främst på skeppspastorn Petter Holmertz dagbok. I den ingår en "Rulla uppå skeppet Götheborgs Besättning år 1743". Jag har sedan i all hast försökt komplettera med biografiska uppgifter i tryckta och otryckta källor.

De viktigaste är: *Wilhelm Bergs* samlingar om Göteborgssläkter som finns i avskrift på landsarkivet i Göteborg med ett omfattande personregister. *Hjalmar Börjeson*, Biografiska anteckningar om örlogsflootts officerare 1700-1799 (Sthlm 1942). *Gustaf Elgenstierna*, Den introducerade svenska adelns ättartavlor, del 1-9. C.R.A. Fredberg, Det gamla Göteborg (faksimilupplaga 1977). *Sven T. Kjellberg*, Svenska ostindiska kompanierna 1731-1813 (Malmö 1974). C.W. Skarstedt, Göteborgs stifts herdaminne (Gbg 1948). [Victor Örnberg], Svenska ättartal, del 1-14.

Dessutom har jag sökt en del personer i de register till kyrkböckerna för Göteborgs stad som finns på landsarkivet i Göteborg. Några primärkällor har jag tyvärr inte haft tid att studera.

Petter Holmertz dagbok består i sitt nuvarande skick av 48 sidor i format 16 x 21 centimeter. Jag har inte haft möjlighet att läsa den i original utan endast i en fotokopierad version. Av den framgår att dagboken inte är inbunden men att den tydliga har varit det. Det verkar som om de bevarade delarna är utplockade ur en bunden volym.

Dagboken är bevarad från sin början (3 mars 1743) till och med 11 januari 1744. Uppenbarligen har det funnits en fortsättning som i dag är förkommen. Dessutom saknas av allt att döma minst två blad i den bevarade delen, dels ett blad i rullan över manskapet och dels anteckningarna för tiden 8 november till 27 december 1743.

Att ett blad saknas i rullan framgår av att summeringen av antalet personer på en sida slutar med 101 och fortsätter med 141 på nästa. Varje sida rymmer cirka 20 namn, så den sannolika förklaringen är att ett blad saknas – inte att Holmertz har räknat fel som någon tidigare läsare av dagboken har förmodat eftersom 141 har ändrats till 101. Att ett blad är borta styrks också av det faktum att det i dagboken nämns personer som inte finns med i rullan.

Rullan består av sex sidor i dagboken (sid. 8-13). Den är upprättad 1743, troligen i samband med att skeppet Götheborg avseglar från Göteborg den 14 mars. Uppgifterna om varje person är få: befattning ombord, namn och lön. Dessutom har Holmertz ritat en dödska med två korslagda benknötar efter varje sjöman som dog under resan. Efter många finns också en bokstav noterad (F, S, R eller GB) alternativt ett litet o (eller nolla). Förmodligen utmärker det vilka som tidigare seglat till Ostindien och med vilket fartyg detta skedde senast (F = Fredericus Rex Sueciae; S = Stockholm; R = Riddarhuset; GB = Götheborg). Denna teori styrks av att det efter

en sjöman är noterat "Svecia" – också det ett skepp under kompaniets flagga. Nollan utmärker förmodligen dem som gör sin debutresa till Ostindien.

I slutet av rullan noterar Holmertz ett antal personer som uppenbarligen har mönstrat på skeppet i Batavia eller ännu senare. Av namnen att döma förefaller de flesta vara utlänningar, holländare, engelsmän, tyskar med flera.

Först nämner han sju personer som rymde från Batavia. De smet ombord, gömde sig och kom inte fram förrän "wij hade varit 4 dagar ifrån Batavia til siös", skriver Holmertz. De sju var: en person vid namn Bohman, vars mor var en "Erencrona", han var hemmahörande i Stockholm och följde med skeppet till Macao; *Jeurgensson*, hemmahörande i Danmark, dog under resan; *Antthon Tönnis*, hemmahörande i

Holstein, rymde i Canton "på Yorck" (ett skepp?); *Gert Waller*, som också rymde, och katoliken *Steffen Roloffsson Vorhauf*, som dog under resan, båda hemmahörande i Pillau i nuvarande Sovjetunionen, och slutligen de båda holländarna *Pieter Pieterzoon* och *Jan Pieterzoon*, hemmahörande i Groningen.

Förutom dessa nämns också följande personer: *Pieter van der Burgh*, *Hans Backer*, *Pieter Verheft* (rymde), *Otto de Swart*, *Jan Henderich Kempper*, *Nils Christensen*, *Anthony Ros* eller *Ross* (rymde), *Paul Schmidt*, *Rich. Brumli*, *Hans Jeurg. Flint*, *Rich. Sticknell*, *Jacob Marros*, *Rob. Stuart* och *Joh. Jordan*.

Om dessa är intet känt förutom rullans uppgifter.

I förteckningen nedan har skeppet Götheborgs namn förkortats G.

Ahlbeck, Anders, d. före 1751 22/1 då bou. efter honom upprättades. Högbåtsmanmatros på G. 1743-45, sedermera högbåtsman. G.m. Anna Regina som dog efter maken. Hon hade i ett tidigare gifte dottern Regina Dorotea Altnick. Tillsammans med Ahlbeck hade hon två döttrar, Helena Beata, f. 1746, och Brita Maria, f. 1748. **Andersson, Jacob**, konstapel på G. 1743-45. **Andersson, Magnus**, skeppsgosse på G. 1743-45. Han smet ombord i Göteborg tillsammans med Carl Ols-son och Jacob Steffenborg. Pojkarna gav sig inte till känna förrän båten hade kommit ut på havet. **Ausinger, Gottfried**, matros på G. 1743-45.

Berg, Johan, matros på G. 1743-45. **Berg, Lars**, matros på G. 1743-45. **Bergendahl, Olof**, f. 1706, d. 1782 16/10 på fattighuset i Gbg's Domkyrkoförs. (enl. Inrikes tidningar avled han den 17/10). Tredje assistent på G. 1743-45, fjärde superkarg på "Enigheten" 1751-53. **Bergius, And. Alexander**, matros på G. 1743-45. Förmodligen identisk med sjömannen Alexander Bergius som dog i

fattighuset i Gbg's Domkyrkoförs. 1777 20/1, 64 år gammal. **Besin, Jacob**, buteljör på G. 1743-45. Möjligen identisk med handlanden Jacob Besin som vann bur-skap i Gbg 1752 7/4 och som var g. 1:o m. Christina Sunnerberg (d.t. kvartermästaren Petter Sunnerberg, d. 1763 3/12, och Margareta Lutterberg, d. 1764 25/5) från vilken han blev skild (hon levde sedermera tillsammans med superkargen Gabriel Beijer); 2:o med Gunilla. **Bilberg, Carl Gustaf**, f. 1718, d. 1744 i Batavia, s.t. ryttmästaren Gustaf Otto B. och sonson till biskopen i Strängnäs Johannes B. Underofficer vid artilleriet (EÅ I:374). Konstapelmatros på G. 1743-44. **Bilberg, Fredrik Otto**, f. 1722 3/8, d. 1806 29/10 på Näsbyholms fideikommisssegen-dom, den föregående bror. Kofferditjänst inom Ostindiska kompaniet 1738-49, midskeppsmän på G. 1743-45. Till amiralitet 1749, medelstyman vid Stockholms eskader 1751 23/10, löjtnant 1754 4/5 (ombord på "Prinsessan Sofia Charlotta" 1756 och galeasen "Blekinge" 1757), konstituerad kaptenlöjtnant 1757 1/12, amirali-

tetskapten 1761 14/7 och major 1771; avsked 1783 28/8. Se EA I:374 och Börjeson, Örlogsflootts officerare 1700-1799. Han biograferas också i Svenskt Biografiskt Lexikon 4:315, men hans ostindiska resa nämns inte. G.m. Sara Christina von Helmich, som drunknade vid hamnen i Stralsund 1761 1/5. **Blomgren, Anders**, matros på G. 1743-45. Möjligen identisk med enrolleringsbåtsmannen Anders Blomgren, vars hustru Ellika Sundberg dog 1751 24/12 (bou. 1752 29/1). De hade en dotter Helena, f. omkr. 1749. **Boethius, Jakob**, f. 1690 döpt 12/3 i Västerås, d. 1748 i Gbg. Med. dr i Harderwijk 1724, därpå stadsfysiker i Gbg och slutligen assessor i Collegium Medicum. Tredje fältskär på G. 1743-45. Se G. Ekström, Västerås stifts herdaminne II:1, sid. 388. G.m. Anna Margaretha Lundelia, d. 1779, 79 år gammal. **Böhlin, Hans**, segelmakare på G. 1743-45. **Boije, Anders Adolf**, midskeppsmän på G. 1743-45. Förmodligen identisk med Anders Boije af Gennäs, f. 1724 16/2 i Allhelgona sn (E), d. 1749, drunknade under utrikes sjöfart, s.t. hovjägmästaren Erik Gustaf Boije af Gennäs och Christina Charlotta von Snoilsky (EA I:481). **Borgman, Magnus**, f. 1712, d. 1788 21/4 i Gbg, s.t. tullären i Gbg Hans Borgman och Brita Ek. Andre assistent på G. 1743-45, tredje superkarg på "Prins Gustaf" 1746-48 och på "Riksens Ständer" 1760-62. **Bromberg, Nils**, kvartermästare på G. 1743-45. **Brunström, Willjam**, kvartermästare på G. 1743-45. **Brusevitz**, skeppsskrivare på G. 1743-45, dog under resan. Holmertz kallar honom "unga Brusevitz" i sin dagbok 1743 8/3. Möjligen identisk med Johan Martin Brusevitz, f. 1722 29(28?) 4, som Wilhelm Berg nämner utan ytterligare uppgifter.

Campbell, Archibald, f. i Storbritannien (Kjellberg, sid. 128). Andre styman på G. 1743-45. "M:st:r Chambel wardt siuk af hufvudryra", skriver Holmertz i dagboken 1743 23/6. **Carisius, Joh. Anders**, hovmästare på G. 1743-45, dog under resan. **Chitching, Georg**, se Kitching, George. **Chitsson, Gläerts**, se Kitching, George. **Columbus, Samuel**, skeppskock på G. 1743-45.

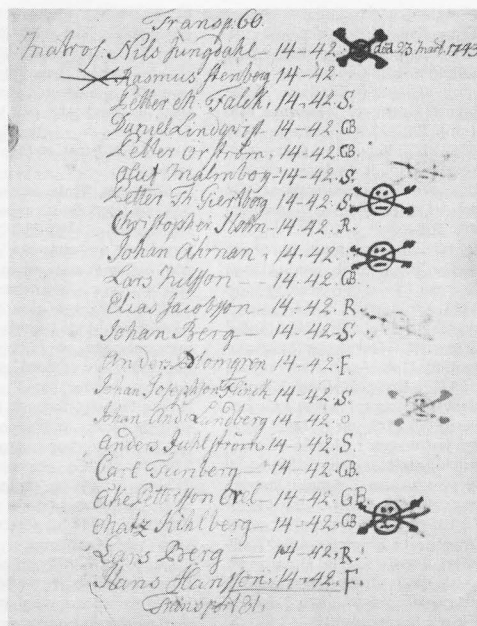
Dahl, Magnus Andersson, matros på G. 1743-45.

Endeman, Thomas, förste fältskär på G. 1743-45, dog under resan. Hans sjukdom kan följas i Holmertz dagbok 1743. 10/3: "H:r Doct: Enneman wardt siuk". 17/3: "Om eftermiddagen kl. 2 kommunicerade 1:sta fältskäraren Thomas Endeman, som låg illa siuk uti hetsig feber". 26/3: "Om morgon kl. 1/2 6 wardt Doctorn alt mehr betagen, at hans känsdel och sinnen woro borta". 27/3: "Doctorn fick känsdel igen, tynade

utaf med slingringar". 29/3: "Med D:r Enneman continuerade lika, at man sig om des restitution kunde giöra fögo hopp". 8/4: "Sedermehr war inne hos herr Enneman, som altmehr och herr tiltog i siukdomen". 9/4: "Strax efter morgongebeth öppnades ådren 2:dra gången på herr Enneman, som til hertat och med hård ångslan wardt swära betagen, hwarpå jag sedermehr med honom gjorde gebeth, då han med hertans omsorg för sin siäl uti sundt förstånd, med mig gjorde bön och åkallan til Gud, efter des begäran läste [lucka i texten], mit sidsta språk til honom war: jag wil gömma mig i Jesu sår tils wreden öfwergå. Klockan 12 slagen om middagen, afsmnade herr Thomas Endeman genom en stilla död, sedan han föruth med bön och tårar befaldt sin dyra siäl i sin frälsares Jesu händer. --- Om afton sweptes h:r Thomas Endeman uti de befintla lintyg, h:r capt:n Moreen gaf dertil swarta band: uti understa delen af kistan lades stenkohl, och afkvanit sand: mössan nedtrycktes öfwer hufvudet, wid benen lades 2:ne possar med sand". 10/4: "Strax efter predikan begyntes begravningsacten. Slungde N:o 386 och 392. Sehn flaggan at warit uphysad på half stängen föruth under predikan, och mullkastningen samt bönerne war skied, strax efter wälsignelsen derpå, efter förut giord anstaldt, nedsänktes liket, hwarpå fyra styck skått lässades efter hwarannan, en minut emellan hwart stycke skåt". **Eriksson, Arvid**, matros på G. 1743-45. Han finns inte upptagen i skeppspastor Holmertz rulla, men 1743 19/3 noterar pastorn: "War nedre hos de siuka. Matrosen Arfwid Ericsson betagen af en stark ryhet".

Falk, Petter M., matros på G. 1743-45. **Flinck, Johan Josephson**, matros på G. 1743-45. **Fogell, Hans**, matros på G. 1743-45, dog under resan. **Fuhrberg, Johan**, kypare på G. 1743-45.

Gierberg, Petter Th., matros på G. 1743-45, dog under resan. **Gieting, Oluf**, segelmakarematros på G. 1743-45. **Gotheen, Anders**, f. 1719, d. 1794 20/11 i Gbgs Domkyrkoförs. Fjärde superkarg på G. 1743-45, andra superkarg på "Calmar" 1746-48, på "Götha Leijon" 1750-52, på "Prins Friedric Adolph" 1756-57, förste superkarg på "Prinsessan Sophia Albertina" 1760-61, på "Finland" 1764-66, på "Adolph Friederic" 1768-70, på "Lovisa Ulrica" 1772-73, på "Adolph Friederic" 1776-77 och slutligen ytterligare en gång på "Adolph Friederic" 1780-81. Med sina tio (minst) resor måste han ligga bra till för titeln "Sveriges mesta ostindiefarare" på 1700-talet! G.m. Margareta Elisabet Gadd, f. 1722, d. 1783 26/5 (Inrikes tingdagar, d.t. kyrkoherden i Rommele Carl Christian G. En

En sida ur Petter Holmertz rulla över besättningen på skeppet Gotheborg 1743.

dotter till makarna var Christina Gotheen, d. 1825 13/11, g. 1765 m. den kände och förmögne göteborgsköpmannen John Hall d.ä. (1735-1802) som byggde Gunnebo slott strax utanför Göteborg. **Gregory, Thomas**, f. i Storbritannien (Kjellberg, sid. 128). Midskeppsmän på G. 1743-45. Holmertz skriver i dagboken 1743 24/5: "Wid denna tiden gick et faseligt tahl i skieppet om en Engelsk midskiepsm: T.G: Jag examinerade saken efter yttersta: o styggelse". Vad det var som upprörde skeppspastorn så till den milda grad kan vi bara gissa. Men förmodligen gick ett rykte att Gregory hade gjort sig skyldig till tidelag (konsumgänge med djur), något som vid den tiden var belagt med dödsstraff inte bara för människan utan också för djuret!

Hansson, Hans, matros på G. 1743-45. I boken Göteborgs hjärta 1:96 omtalas ostindiefararen och gårdsägaren i Gbg "Hans Berg 1755, möjligen densamma som ostindiefararen Hans Hansson, nämnd 1760-1770". Hans Bergs änka ägde gården 1775 och ännu 1787. **Hermansson, Johan**, kajutkock på G. 1743-45. **Helgeson, Måns**, d. natten mellan den 2 och 3 sept. 1743 i Batavia. Matros på G. 1743. Skeppspastor Holmertz skriver i dagboken 1743 2/9: "om afton kommunicerade matros: Måns Heljeson. Ezech. 33. så sant som jag lefwer jag hafwer ingen lust til den ogudachtigas död. Om morgon kl. 4 fans samma matros död. Samma dag om föremiddagen efter morgongebeth begrofs". **Hising, Magnus**, matros på G. 1743-45, dog under re-

san. **Holm, Christopher**, s.t. vrakeriuppsyningsmannen i Gbg Nils Nilsson Holm och Brita Larsdotter Lund. Matros på G. 1743-45. Var till sjöss också 1752 och 1773, d. som skeppare i Sthlm. **Holm, Leonhart**, matros på G. 5, dog under resan. Skeppspastor Holmertz skriver i dagboken 1743 8/4: "Klockan in mot 12 om natten fick bod efter mig at besöka Lenhardt Holm, som under sin siukdom wardt swära betagen, men blev något bättre". Tydligt repade sig Holm denna gång för några ytterligare noteringar om hans sjukdom eller död finns inte i dagboken som sträcker sig fram till januari 1744. **Holman, Oluf**, matros på G. 1743-45. **Holmers, Mattias**, f. 1712 15/5 i Arholma, Vätö sn (Uppland), d. 1799 31/3 i Vätö sn, s.t. bonden Per Olsson i Arholma. Kvartermästare på G. 1743-45, andre styman på "Prins Gustaf" 1746-48, kapten på "Stockholms Slott" 1762-63 och på "Lovisa Ulrica" 1766-68. Holmers femsidiga levernesbeskrivning, skriven på alderdomen, finns bevarad på Statens Sjöhistoriska museum tillsammans med många andra handlingar från hans tid på sjön. Han nämner om resan på G. bland annat att man måste ligga fem månader i Batavia på grund av proviantbrist. "Led mycken nöd för stormar, Liung Eld och Åskedunder och en Grufwelig hetta, der miste vi 35 man uti den starka hettan", skriver han vidare. Enl. Holmers var han inte kvartermästare utan lärostyrman ombord på G. Sven T. Kjellberg kallar honom på ett ställe (sid. 207) för Mathias Gustaf Holmers, vilket förmodligen inte är korrekt.

Hans leverne är utförligt skildrat av Ernst Klein i "Svenska kulturbilder", band 4 (Sthlm 1931) under rubriken "Matts Holmers. Fiskardång – 'Ostindisk Capitain' – Godsägare i Roslagen". **Homertz, Peter**, f. 1705 27/8 i Sexdrega sn, d. 1767 21/7 i Valinge sn, Halland, s. bonden Bengt Persson. Stud. i Uppsala 1728, i Köningsborg 1734 och i Greifswald 1737. Magister där. Prästvigd 1740. Skeppspastor till Kina två gånger, den andra på G. 1743-45, kyrkoherde i Gbggs Kristine förs. 1746 och i Valinge 1751, prost där 1758. Utgav en predikan i Batavia 1743. (Källa: Skarstedt, Göteborgs stifts herminne). G.m. Anna Lisa Pontan, d. 1767. **Holtz, Roland**. Skeppspastor Holmertz skriver i dagboken 1743 11/9, när G. hade legat ett par veckor i Batavia och just skulle fortsätta resan in i Kinesiska sjön, att han "communicerade matr: jungm: Roland Holtz. Dict: Matth. 6. v. 23". Denne finns inte upptagen i Holmertz rulla. **Hyllgren, Jacob**, d. 1750 i Kanton på resan med "Cronprinsen Adolph Friederic" (enl. Wilhelm Berg och Inrikes tidningar 1751 18/6), s.t. handlanden Anders Hyllgren och Christina Bratt. Skeppsskrivare på G. 1743-45, fjärde superkarg på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1749-51. Efterlämnade 9755 daler 28 öre silvermynt enl. bou. 1742 5/11 (läs 1752?). **Högborg, Johan**, matros på G. 1743-45.

Inseen, Jonas, midskeppssman på G. 1743-45, dog under resan. Holmertz skriver i sin dagbok 1743 24/3: "Qvartermästaren Wisser slagit medskiepsmannen Insen på wachten, [så illa] att denna måste öppna ådren och låg sjuk".

Jacobsson, Elias, matros på g. 1743-45. Holmertz skriver i dagboken 1743 26/9 när G. seglar i Kinesiska sjön: "om eftermiddagen kl. 6. communicerade matrosen Elias Jacobsson, som låg sjuk af styng, dock war wid sit goda förstånd". **Jonsson, Börge**, tredje timmerman på G. 1743-45. **Jonsen, Simon**, matros på G. 1743-45. **Juhlström, Anders**, matros på G. 1743-45. Hette Anders Andersson Juhlström enligt en notering i Holmertz dagbok 1743 22/5: "communicerade mat. And: Juhlström Anders". **Juhlström, Anders Eriksson**, matros på G. 1743-45. Begick nattvarden 1743 12/6 och då nämner skeppspastorn honom vid namnet "Anders Erichson Juhlström". **Jungdahl, Nils**, d. 1743 23/3 under resan till Kanton. Matros på G. 1743. Holmertz antecknar i sin dagbok att han den 12/3 "communicerade matrosen Liungdahl, som wardt illa sjuk". Den 23/3 skriver prästen: "Sedermehr wardt nedkallad till matrosen Liungdahl [ändrat till Jungdahl] hos hwilken jag gjorde bön. Så snart, som jag slutat aftonbönen, afsonnade han ifrån denna onda warden sedan han befäl sinom frälsare sin fattiga si-

äl, och war den första, som dödde på skieppet Götheborg denna resan". Dagen efter, den 24/3 skriver prästen: "Strax efter [morgon]bönen jordfästes samma döda [Nils Jungdahl] och kastades öfwer bord, då en liten flagg hysades och 2:ne stycken [skott] lossades".

Kihlberg, Matz, matros på G. 1743-45, dog under resan. **Kihlman, Olof**, d. 1743 28/12 kl. 2 om morgonen av "rödsiuika" ombord på G. under resan mellan Bantam och Batavia på Java. Matros på G. 1743. På morgonen den 28/12 begavdes den döde i samband med morgonbönen på fartyget. Han "kastades öfwer bord, då skieppet war under segel", noterar Holmertz i sin dagbok. **Kitchin, George**, skotte (enl. Sven T. Kjellberg). Femte superkarg på G. 1743-45, tredje superkarg på "Calmar" 1746-48, andre superkarg på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1749-51, förste superkarg på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1752-54 och på "Prins Friederic Adolph" 1756-57. (Det finns en egendomlighet i Holmertz rulla vad gäller denne Kitchin. Dels noterar han femte superkargen "Giärts Chitsson" och dels andre kaptenen "Georg Chitching". Den senare ska ha dött under resan. Namnet George Kitchin stämmer ju bättre med andre kaptenens men denne måste vara någon annan eftersom han dog.) Han var tydligen inte så gammal på resan med G. 1743-45 eftersom Holmertz kallar honom "unga mister Kitchin" i sin dagbok (1743 7/3). **Kjellberg, Henrik**. Uppgats inte i Holmertz rulla men

ades 1761 3/9 på utresan i Kinesiska sjön) och på "Riksens Ständer" 1763-64. G. 1752 m. Anna Maria Groen (1728-1812), d.t. handelsmannen i Sthlm Warner Gerdtsen Groen och Margareta Höwet (enl. Örnberg IX:205).

Lang, Carl F., matros på G. 1743-45. **Lehman, Mathias**, högbåtsman på G. 1743-45. Han var skriven i Gbggs Domkyrkoförs. 1743 10/7 då testamentspengar gavs efter ostindiefararen Mattis Lehmans dotter. **Lemmick, Torger**, matros på G. 1743-45. **Leventson, Johan**, matros på G. 1743-45. Möjligen identisk Johan Lewesen, döpt 24 sept. 1704. s.t. handlanden i Gbg Marcus Lewesen, d. 1715. **Lindqvist, Daniel**, matros på G. 1743-45, sedermera kvartermästare i Ostindiska kompaniets tjänst. G.m. Anna Catarina Andersdotter som var dödd 1749. Wilhelm Berg undrar om ovanstående Daniel Lindqvist är identisk med skepparen DL som i november 1760 mördades ute på havet ('blev våldsammellen avdagatagen i öppna sjön') av sin besättning (bou. 1762 13/5) och som var g.m. Brita Wallman med vilken han hade dottern Anna Margareta, f. 1753 och g.m. packhuskarlen i Ostindiska kompaniet Petter Svensson. Brita Wallman var dotter till vagnmakarmästaren Jonas Larsson W. och hon hade varit g.m. skräddarmästaren Caspar Wiese (1722-1749), se denne. **Lood i Småland, Gustaf Gabriel**, f. 1726 24/6 i Finnekumla sn, d. 1779 10/3 i Jönköping. Kadett vid amiralitet 1736, i Ostindiska kompaniets tjänst 1740, midskeppssman på G. 1743-45, assis-

"Stockholms Slott" 1772-73. G.m. Maria Blombeck, d. 1790 24/11, d.t. klamparen Måns Månsson B. (bou. 1754 23/2) och Rebecka Jönssdotter (d. 1768 13/3) samt omgift med sjökaptanen Sven Magnus Palm, d. 1780. **Lundholm, Jonas**, matros på G. 1743-45. **Lundstedt, Olof**, matros på G. 1743-45.

Malmberg, Olof, d. före 1756 20/9 då bou. efter makarna upprättades. Matros på G. 1743-45, sedermera kvartermästare på "Prinsessan Sophia Albertina" 1755-56. G.m. Ingeborg Larsdotter som dog i juni 1756 efter sex års sjukdom, d.t. järmdragerärkan i Karlstad Karin Larsdotter. **Matfeldt, Samuel**, andre fältskär på G. 1743-45. **Morre, Jonas**, matros på G. 1743-45. **Moren (Moren), Erich**, f. 1703 6/4 (enl. Johansson, Rulla över befälskårens vid Sveriges armé och flotta 1755), d. 1779 1/6, sannolikt s.t. underlöjtnant Lars Morén och Francis Higginson. Kofferdikapten, befälhavare på kofferdiskeppet Göta Lejon 1739, förste kapten på G. 1743-45, på "Freeden" 1746-47 och på "Cronprinsessan Lovisa Ulrica" 1748-50. Sökte och utnämndes till extra ordinarie kaptenlöjtnant vid amiralitet 1754 4/5, ordinarie kaptenlöjtnant 1755 9/8, chef för amiralitets förhyrda kofferdiskepp Adolf Ulrik (seglade i Medelhavet till skydd för handeln) 1759-60, kommandörkapten i galärflotta 1767 18/11, befälhavare på kofferdiskeppet Per Örnköld 1767, överstelöjtnant 1773 6/12. Som befälhavare på skeppet Göta Lejon (1739) på resa mellan Livorno i Italien och Marseille överfölls Morén vid Cap Sapet utanför Toulon (avses egentligen Cap Sicié?) av de spanska kaparna Santa Maria de Soros och Saint Antonius af Padovia, vilka stack skapet i brand och förde besättningen fångna till Barcelona där de vräktes ned i en underjordisk håla i citadellet Pio för att omsider återfå friheten. G.m. Beata Elisabet Boman (Broman?), d. 1767 i Sthlm (Inrikes tidningar 12/9), syster till handlanden i Stockholms Otto Boman. (Källa: Börjeson, Örlogsflorens officerare 1700-1799).

Mossman, Gerhard, konstapelmatros på G. 1743-45.

Nilsson, Lars, matros på G. 1743-45. **Nordberg, Anders Nilsson**, matros på G. 1743-45 men inte upptagen i Holmertz rulla. Däremot skriver Holmertz 1743 7/3, alltså en vecka innan skeppet avseglar från Göteborg: "Communicerade matrosen, som är kocksmatt på skieppet Götheborg Anders Nilsson Norberg, född wid Uddewalla i Öbors [= Ödeborgs] sochn på Dahl, 28 år gammal. Communicerar i Uddewalla, hwarest han varit wächtare: är bekant af Qvarterm: Brunström. Tillika och communicerade des Hustru Marta Larsdotter, född, som åfwänföre förmält är

Efterlysning

Har du ytterligare uppgifter om besättningsmedlemmarna än vad som nämns här, är vi mycket tacksamma om du vill skriva till redaktionen, adress Vasagatan 10, 411 24 Göteborg, och berätta vad du vet. Dina upplysningar kommer att vidarebefordras till Anders Wästfelt i Stiftelsen Ostindiefararen Götheborg.

den 1743 1/10, när G. seglar i Kinesiska sjön, skriver han i dagboken: "communicerade Inseen och Hindrich Kiellberg". 1743 21/10 noterar prästen att "Hind. Kiellberg war hos mig om föremiddagen". Det tyder på att Kjellberg inte var matros, sådana släpptes inte in i pastorns hytt, utan ständsperson. **König, Fredrik Wilhelm**, f. 1721, d. 1764 på hemresan från Kanton med skeppet "Riksens Ständer". Förste assistent på G. 1743-45, fjärde superkarg på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1746-48, tredje superkarg på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1749-51, andre superkarg på "Götha Leijon" 1752-54 och på "Enigheten" 1757-58, förste superkarg på "Prins Friederic Adolph" 1761 (skeppet förolyck-

tent i dec. 1745 (på "Cronprinsessan Lovisa Ulrica" 1746-47?), fjärde superkarg på "Enigheten" 1748-51, tredje superkarg på "Götha Leijon" 1752-54 och andre superkarg på "Finland" 1762-63. 'Han gjorde icke mindre än sju reor till ostindien', upplyser Elgenstierna. G. 1: 1751 24/7 m. Cecilia Beijer (1724-1791) från vilken han 1768 13/4 blev skild; 2: 1768 23/9 m. Märta Christiana Sparrsköld (1747-1831). **Lund, Thomas**, matros på G. 1743-45, rymde under resan. **Lundberg, Johan And.**, matros på G. 1743-45. **Lundgren, Jöns**, d. i maj 1773 ombord på "Stockholms Slott" på resa från Kanton (bou. 1779 30/10). Matros på G. 1743-45, sedermera i tjänst på "Prins Carl" (1754?) och som högbåtsman på

och i Norrånna gård". Att Nordberg verkligen följde med på resan framgår av dagboken 1743 24/5: "Matros: Nordberg fick 25 slag av daggen för väntat för snatterie". **Nordström, Oluf**, matros på G. 1743-45. G.m. Christina Lind, d.t. enrolleringsbåtsmannen Olof Lind (bou. 1759 8/9) och Ingrid Larsdotter (bou. 1741 14/5). Nordström är möjligen identisk med ogifte sjömannen Olof Nordström som dog 1781 10/3 i Gbg's Domkyrkoförs., 67 år gammal. Ogifte skulle då felskrivning för änking.

Oldekop, Wilhelm H., förste styrman på G. 1743-45, andre kapten på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1746-48. **Olufsson, Johan**, andre timmerman på G. 1743-45. **Olsson, Carl**, skeppsgosse på G. 1743-45, dog under resan. Se vidare Magnus Andersson! **Orel, Åke Pettersson**, matros på G. 1743-45.

Parmentier, Johan, snickare på G. 1743-45, dog under resan. **Poles, Georg**, s.t. packhusinspektören vid Ostindiska kompaniet Thomas P., d. 1753, och Brita Catarina Greiff. Var 1739 skrivare i rådhusrätten, femte styrman på G. 1743-45 och var enl. Wilhelm Berg styrman ännu 1753. Se "Göteborgs hjärta" II:28. G.m. NN. Makarna hade ett barn som dog 1757.

Reincke, Jacob, volontär på G. 1743-45. Möjligen s.t. handelsmannen i Sthlm Petter Reincke (1670-1752). Bland de många barnen nämner Örnberg (Svenska årtartal IX:395-399) söner Johan Adam, f. 1714, död före fadern, och Jacob, f. 1723, d. ogift i mars 1755 som handelsbetjänt i Stockholm. **Reincke, Johan**, död 1743 31/12 kl. 3 om morgonen i Batavia ombord på G., möjligen bror till föregående. Matros på G. 1743-45. När han några timmar före sin död, kl. 7 på kvällen den 30/12, begick nattvarden yppade han "swära samvetssaker" för Holmertz. Reincke begravdes nyårsdagen 1741: "Om morgonen för bort med eschaloupen och begraf matros: Joh: Reincke", antecknar pastorn i sin dagbok. **Rundsten, Johan**, tredje styrman på G. 1743-45, kapten på "Enigheten" 1748-51, på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1752-54, på "Prins Friederic Adolph" 1756-57 och på "Prins Carl" 1760-61 och 1763-64. Rundberg hade som kapten på "Enigheten" 100 daler silvermynt i månadslön och 8000 daler istället för fr förning, dvs rätt att driva handel för egen vinning. G. 1:o m. Ingeborg Andersdotter, d. i sept. 1743, d.t. skeppstimmermannen Anders Svensson och Karin Olofsdotter; 2:o m. Margareta Wising, d. 1750 8/3, förut g.m. källarmästaren Johan Smedberg; 3:o 1751 27/9 i Gbg's Kristine förs. m. Ulrika Selle, f. 1731 döpt 29/11, d. 1774 14/2 på Gunnared, Angered sn, d.t. vinhandlaren och konvoj-

kommissarien Johan Christian S. och syster till kaptenen Isak S. (se nedan) samt omgift 1771 med bruksförvaltaren Lars Jongberg.

Ruuth, Simon Gustaf, f. 1724 22/7, d. barnlös 1792 17/9 i Sthlm, s.t. stadskommissarien Bartold R. Kadett i mars 1740, i Ostindiska kompaniets tjänst 1740-42 och 1743-47, karlskriven vid amiralitetet 1743, midskeppsman på G. 1743-45, lärstyrman vid amiralitetet 1745 31/12, tredje styrman vid Ostindiska kompaniet 1747-49, medelstyrman vid amiralitetet 1749 31/3, löjtnant 22/22 s.å. (seglade på fregatten Drottningholm 1750), varvslojtnant 1751 1-3/1, i Ostindiska kompaniets tjänst 1751-54, kaptenlöjtnant vid amiralitetet 1755 9/8 (seglade på "Uppland" i Medelhavet 1755-56), kapten på Ostindiska kompaniets skepp "Finland" 1764-65, (kapten i galärflottan 1767 18/11), major 1771, överstelöjtnant i amiralitetet och galärflottan 1772 8/7, överste 1773 22/9; avsked 1786 22/9. G. 1788 16/12 i Sthlm m. Maria Johanna Schönberg (1737-1811) i hennes 2:a gifte (g. 1:o m. grosshandlaren Johan Arvidsson, 1718-1773). Se Börjeson, Örlogsflootts officerare 1700-1799 och EÅ.

Sandberg. När G. seglar omkring i Kinesiska sjön i oktober och november 1743 och tydligen bedriver handel med andra båtar, noterar Holmertz (22/10): "Skickade med Sandberg att köpa arack som brackte 1/2 liten liggare arack för 40 stycken von achten". **Selle, Isak**, f. 1729 döpt 30/3, s.t. vinhandlaren och konvojkommissarien Johan Christian S. och Elisabeth Dressing och bror till Ulrika S. g.m. Johan Rundsten, se denne. Midskeppsman på G. 1743-45, kapten på "Cron Prins Gustaf" 1767-69, på "Finland" 1773-74 och 1776-77 och på "Gustaf III" 1779-80. Av Holmertz dagbok från resan med G. 1743-45 förefaller det som om han var informator åt Isak Selle. Rätt ofta omtalas "lille Isaac Selle" på ett sätt som tyder på att de båda hade en speciell relation. G. 1769 i Sthlm (enl. Inrikes tidningar 26/10) m. Margareta Clason, f. 1744, levde 1794 (Örnberg VI:111), d.t. grosshandlaren i Sthlm Johan C. och Margareta Worster. **Smedberg, Israel Göransson**, f. 1717 (enl. åldersuppgift i dödboken fast det verkade väl tidigt med tanke på moderns ålder och att han då skulle vara volontär vid 26 års ålder - Örnbergs uppgift att han är "antagl. f. 1720" förefaller sannolikare fast även det verkade tidigt), d. 1791 8/9 i Gbg's Domkyrkoförs., s.t. rådmannen i Uppsala Jöran Smedberg (1696-1761) och Johanna Margareta von Langenberg (1705-1764). Volontär på G. 1743-45, sedermera buteljör i Ostindiska kompaniets tjänst. Enligt Örnberg (XII:453) ska han ha varit buteljör redan 1745, assistent 1764

men ha dött som buteljör. G.m. Elisabeth Waldenström, f. 1730, d. 1804 4/1 i Gbg's Domkyrkoförs. **Stawerlin, Nils**, matros på G. 1743-45, mönstrade på i Cadix i Spanien på resan till Kina. **Steffenberg, Jacob**, s.t. stadsbetjänten Olof Steffenberg (d. 1743 28/3) och Maria Kall, d. före 1760 9/4 (bou. upprättad då) som matros på hemresa från Saint Christopher i Västindien på engelska skeppet Pemberton, under befäl av kapten Watson. Skeppsgosse på G. 1743-45. Om hur han kom ombord vid detta tillfälle se Magnus Andersson! Sedermera matros under engelsk flagg. Hade i Västindien varit fången hos fransmännen. G.m. Christina Bryngelsdotter Ryberg, d. 1785 9/12, omgift med ringkarlen Jöns Månsson i Gbg. **Stenberg, Rasmus**, matros på G. 1743-45. **Strandberg, Jonas**, matros på G. 1743-45. **Ström, Nils**, f. 1714, d. 1783 12/9 i Gbg's Domkyrkoförs., s.t. grosshandlaren i Gbg och brukspatronen Hans Olofsson S. (1683-1761) och Anna Elisabeth Sahlgren (d. 1773). Fjärde superkarg på "Friedericus Rex Sueciae" 1740-42, tredje superkarg på G. 1743-45 och förste superkarg på "Calmar" 1746-48, sedermera direktör i Ostindiska kompaniet, grosshandlare och brukspatron. G. 1:o m. Wilhelmina Grubb, f. 1728, d. 1762 10/10 i Gbg's Domkyrkoförs.; 2:o 1764 i Sthlm (Inrikes tidningar 14/6) m. Sara Catarina Arfvedsson, f. 1737, d. 1793 20/5. **Swart, Gunne/Swarts, Gunnar**. Upptas inte i Holmertz rulla men nämns på två ställen i hans dagbok. 1743 11/4 ropade han in ett par saker på auktion efter den avlidne fältskären Thomas Endeman, han kallas då "Gunnar Swarts". Och 30/9 samma år, när G. humnit till Kinesiska sjön, besöker "Gunne Swart" skeppspastorn i dennes hytt.

Tabuteau, Auguste, förste superkarg på "Suecia" 1737-38, på "Friedericus Rex Sueciae" 1740-42 och på G. 1743-45. Sven T. Kjellberg kallar honom Auguste medan Holmertz i sin rulle skriver Anders. 1743 1/8 noterar Holmertz i dagboken: "H:r Tabeltos namnsdag, som firades". I Sverige har väl alltid Per firats denna dag, men i Tabuteaus hemland (vilket det nu var) kanske man firade Auguste (eller Anders) den 1/8. **Tunberg, Carl**, matros på G. 1743-45.

Ullsberg, Jonas, kyparematros på G. 1743-45.

Wallman, Lars, fjärde timmerman på G. 1743-45. "Mat Walman, för swordom wardt straffad", noterar Holmertz 1743 7/4. Denne hade tidigare samma dag klagat inför kaptenen "öfwer den styggas swordom, som går i swang ombord ibland folcket". Kaptenen hade också efter morgonbönen gett "officerarne

och besättningen en alfvarsam förmaning och åthvarning", men det gjorde tydligen inget större intryck på Wallman. **War-nich, Andreas**, volontär på G. 1743-45. Troigen identisk med Anders Warneke som enl. Wilhelm Berg "synes vara död 1747". Denne var son till musikanten i Gbg Anders Warneke (bou. upprättad 1737 21/6 efter honom) och hans andra hustru Brita Jönsdotter Plomhult (död före mannen). **Wennerström, Jacob**, matros på G. 1743-45. **Westerberg, Erich**, högbåtsmanmatros på G. 1743-45. **Westerlind, Petter**, buteljörsmatros på G. 1743-45, sedermera buteljör vid Ostindiska kompaniet. G.m. Anna Brita Mestertohn, d.t. Adam Mestertohn, löjtnant vid Amiralitetet (bou. 1756 16/9) och Emerentia Stillman (bou. 1740 25/10). **Wiberg, Petter**, förste timmerman på G. 1743-45. Wilhelm Berg (II:11-12, sid. 265) har en notering att timmermannen i Ostindiska kompaniet Petter Wiberg var död 1750, han hade varit gift med en Beata och hade en dotter Ingela. **Williams, John**, f. i Storbritannien (Kjellberg, sid. 128), d. 1744 eller 1745 ombord på G. Fjärde superkarg på G. 1739-40, tredje superkarg på G. 1741-42 och andre superkarg på G. 1743-45. **Wise, Caspar**, kvartermästare på G. 1743-45. Kan vara identisk med skräddarmästaren i Gbg Caspar Wiese, f. 1722 döpt 30/12, d. 1749, s.t. Johannes Wiese och Maria Liedberg. Han var g.m. Brita Wallman, d.t. vagnmakarmästaren Jonas Larsson W. och omgift med skepparen Daniel Lindqvist, d. 1760 (se denne). Bou. efter Caspar Wiese upprättades 1760 25/2. Dottern Elsa Maria var f. 1747. **Wisser, Johan Henrik**, kvartermästare på G. 1743-45. Kunde vara rätt våldsamt ibland, se Jonas Inseen!

Ahman, Johan, matros på G. 1743-45, dog under resan.

Ädelberg, Johan Theodor, f. 1721 3/4, d. 1775 6/2, s.t. kaptenlöjtnant Mattias Ädelberg. Kofferditjänst 1736 (seglade på galjoten St Georg af Stockholm), Ostindiska kompaniets tjänst som matros på G. 1738-40, "kadett" på samma skepp 1740-42 och fjärde styrman 1743-45, andre styrman på "Freeden" 1748-49, förste styrman på "Cronprinsen Adolph Friederic" 1752-54, överstyrman i Amiralitetet 1755 16/9, löjtnant 4/10 s.å., seglade på skeppet Sparre 1756, Konung Adolf Fredrik 1757, Bremen 1758, fregatten Fenix, chef på galjoten Posttryttaren 1764, kaptenlöjtnant 1765 21/12, kapten 1771; avsked 1774 20/6. G. 1751 24/3 m. Katarina Billingberg.

Örström, Lars, matros på G. 1743-45. **Örström, Petter**, matros på G. 1743-45.